

Borstlap en het Wetboek van Werk zorgen voor meer balans op de arbeidsmarkt

Terug naar de tekentafel

‘Ter wegneming van rechtsonzekerheid [dient] de wetgever tot behandeling van het arbeidscontract over te gaan’, zo staat in de memorie van toelichting van de Wet op de arbeidsovereenkomst uit 1907. Arbeidscontracten kwamen in Nederland vrijwel niet voor, zodat werkenden niet of nauwelijks werden beschermd. De sociale kwestie van dit moment is de tegenstelling tussen allerlei soorten flexibele contracten die niet of nauwelijks bescherming bieden en vaste arbeidsovereenkomsten die veel bescherming geven. In januari verschijnt het eindrapport van een door de regering ingestelde commissie over deze kwestie. Wat ging hieraan vooraf? Wat is het vervolg?

wetgeving

Door **Max Keulaerds**

Al jaren waarschuwen instituten als het Centraal Planbureau (CPB) en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) voor de in Nederland scheef gegroeide verhouding tussen flex en vast en de gevolgen hiervan. Volgens de meest recente cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), over het tweede kwartaal van dit jaar, heeft Nederland bijna twee miljoen werknemers met een flexibele arbeidsrelatie, ruim een half miljoen meer dan tien jaar eerder. Ook het aantal zzp'ers nam in deze periode toe, met ongeveer een kwart miljoen tot bijna 1,1 miljoen. Inmiddels is volgens deze gegevens ruim een op de drie werkenden een flexwerker. Tien jaar geleden was dat ruim een op de vier. De groep laagopgeleide flexwerkers groeit explosief. Flexwerkers hebben een grotere kans op werkloosheid en hun kans op armoede is maar liefst

drie keer zo hoog dan bij werknemers in vaste dienst. Het aantal arme flexwerkers neemt toe.

Dit jaar zei de OESO – ik citeer de indringende Engelstalige tekst: *‘the growth and the level of non-standard employment in the Netherlands are exceptional’* en *‘the main drivers are institutional’*. Nederland is in dit opzicht dus exceptioneel en de grote boosdoener is de regelgeving. Ik blijf nog even bij de OESO: *‘The Netherlands is at an important juncture and urgent decisions need to be taken about the kind of labour market that is desired in the future.’*

Reparatie

Net als begin vorige eeuw wordt alom erkend dat onze regelgeving moet worden gemoderniseerd. Over de arbeidsrechtelijke denkrichting lijkt ook vrijwel iedereen het eens: vast minder vast, flex minder

flex. Op arbeidsrechtelijk terrein hebben de Wet flexibiliteit en zekerheid (Flexwet) uit 1999 en de Wet werk en zekerheid (Wwz) uit 2015 het tijds desondanks niet kunnen keren. Integendeel. De Wwz heeft vast vaster gemaakt en flex meer flex. Ook de volgend jaar in werking tredende Wet arbeidsmarkt in balans (Wab) zal, ondanks de benaming, onze arbeidsmarkt niet in balans brengen. Daarvoor is immers meer nodig dan reparatie van de Wwz, die de Wab in hoofdzaak is. Wanneer het in het verleden precies fout ging weet ik niet. In het artikel Terug naar de keukentafel in *De Groene Amsterdammer* van 19 september van het vorig jaar komen sommige spelers van toen tot de conclusie dat dit in 1996 aan de keukentafel van toenmalig FNV-voorzitter De Waal is gebeurd. Aan die keukentafel werd de basis gelegd voor de nota *Flexibiliteit en zekerheid*, die daarna aan de Flexwet vorm gaf.

Wetboek van Werk

Een zoektocht naar waar het fout ging heeft echter niet zoveel zin. Die zoektocht brengt onze arbeidsmarkt immers niet in balans. Hopelijk draagt de bijvangst van de Wab daaraan wel bij. In de internetconsultatie van de Wab heeft een werkgroep van de Vereniging Arbeidsrecht Advocaten Nederland (VAAN) en de Vereniging voor Arbeidsrecht (VvA) de minister geadviseerd een commissie in te stellen om een toekomstbestendige regeling van de arbeidsmarkt te maken. De verwachting van VAAN-VvA was dat de minister deze suggestie niet zou volgen. Daarom is vorig jaar een VAAN-VvA-expertgroep aan de slag gegaan. De insteek van de expertgroep is dat het beter is een nieuw wetboek ter regulering van de arbeidsmarkt te ontwerpen dan bestaande regels te blijven repareren. Als resultaat hiervan is medio dit jaar het *Concept design Wetboek van Werk 2025* ('Wetboek van Werk') van de tekentafel gekomen.

Drijfveer van de expertgroep zijn onder meer de bevindingen van het CPB en de OESO. Door de scheefgroei tussen vast en flex ontstaat immers een steeds grotere groep flexwerkers met weinig of geen bescherming tegenover vaste werknemers met veel bescherming. Het Wetboek van Werk pakt dit probleem integraal aan door ingrepen in het arbeidsrecht, de fiscaliteit en sociale zekerheid. Fundament van het Wetboek van Werk is bescherming boven contractsvorm. Dit houdt in dat de bescherming van de werkende en niet de contractsvorm (flex of vast) leidend is. Zo is het arbeidsrechtelijke uitgangspunt dat voor de beëindiging van vrijwel iedere werkrelatie een redelijke grond is vereist, die achteraf door een gespecialiseerde arbeidsrechter kan worden getoetst. Daarnaast gaat het Wetboek van Werk uit van gelijke fiscale behandeling van werkenden. Voorts wordt een

belangrijk deel van de sociale zekerheid losgekoppeld van de vaste arbeidsovereenkomst. De werkverschaffer is de eerste zes weken verantwoordelijk voor de inkomensderving van de arbeidsongeschikte werker. Daarna kan de werker terugvallen op een collectieve arbeidsongeschiktheidsregeling. Inkomstenderving door niet-verwijtbaar verlies van werk geeft recht op een verhoogde werkloosheidsuitkering. De transitievergoeding vervalt.

Daarnaast besteedt het Wetboek van Werk ruim aandacht aan het faciliteren en stimuleren van een leven lang ontwikkelen voor iedereen. Via een regionale werkhub introduceert het Wetboek van Werk een sociale trampoline voor perioden van werkloosheid. Deze werkhub zorgt voor scholing en ontwikkeling, opvang van inkomensverlies, re-integratie en arbeidsbemiddeling.

Commissie regulering van werk

De belangrijkste bijvangst van de Wab is echter niet het Wetboek van Werk, maar de Commissie regulering van werk. Tegen de verwachting in heeft de minister de door VAAN-VvA in de Wab-internetconsultatie gedane suggestie om een dergelijke commissie in te stellen namelijk toch overgenomen. Deze commissie brengt in januari haar eindrapport uit. Hieraan voorafgaand publiceerde de commissie, vrijwel tegelijkertijd met de publicatie van het Wetboek van Werk, medio dit jaar de discussienota *In wat voor land willen wij werken?* Blijkens de discussienota wordt ook deze commissie gedreven door de rapporten van het CPB en de OESO. De commissie kiest eveneens voor een integrale aanpak van de arbeidsmarktproblematiek en voor een meer gelijk speelveld voor alle werkenden. De uitlatingen van voorzitter Borstlap van de commissie zijn veelbelovend. Rondom de publicatie van de discussienota gaf hij onder andere een interview aan het *Financieele Dagblad*. De koppen van deze krant van 20 juni jl. spreken voor zich: 'Alarm over groeiende kloof op Nederlandse arbeidsmarkt', 'Laagopgeleiden zien hun sociale bescherming afkalven, stelt commissie-Borstlap' en 'Hans Borstlap: sociale zekerheid moet weer collectief worden'.

Het is in het belang van Nederland dat het eindrapport van de commissie een duidelijke, concrete oplossing voor de sociale kwestie van deze tijd aanreikt en dat het rapport vervolgens niet in een keukenla verdwijnt. Eind deze zomer zei premier Rutte via *de Volkskrant* dat de arbeidsmarkt een van de grote thema's voor het komend jaar is. Hopelijk gaat de politiek met het eindrapport van de commissie daarom terug naar de tekentafel. Nederland heeft immers dringend behoefte aan het ontwerp van een Wetboek van Werk, dat de arbeidsmarkt daadwerkelijk in balans brengt. ●

Max Keulaerds is advocaat bij BarentsKrans en lid van de VAAN-VvA-expertgroep Wetboek van Werk.